

INFORMACE O VÝSLEDČÍCH KONTROL VÝKONU PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ NA ÚSEKU STŘETU ZÁJMŮ ZA ROK 2023

V souladu s § 26 zákona č. 255/2012 Sb., kontrolní řád, ve znění pozdějších předpisů, a usnesením vlády České republiky ze dne 11. září 2013 č. 689 o Plánování, vyhodnocování a koordinaci kontrol výkonu přenesené a samostatné působnosti územních samosprávných celků, prováděných ústředními správními úřady, krajskými úřady, Magistrátem hlavního města Prahy a magistráty územně členěných statutárních měst, Odbor střetu zájmů a boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti **zveřejňuje informaci o výsledcích kontrol přenesené působnosti územních samosprávných celků podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „zákon o střetu zájmů“).

Ministerstvo spravedlnosti **zahájilo v období 1. 1. 2023 – 31. 12. 2023 čtyři kontroly**. Konkrétně se jednalo o kontroly výkonu přenesené působnosti krajských úřadů Olomouckého kraje, Zlínského kraje, Jihočeského kraje a Pardubického kraje. Kontrola Pardubického kraje byla dokončena vypořádáním námitek proti kontrolním zjištěním dne 11. 3. 2024.

Všechny kontroly v roce 2023 proběhly prezenční formou.

Hodnocení kontrol:

1) Předmět kontroly

- a) Zápis veřejných funkcionářů do Centrálního registru oznámení (dále jen „CRO“) kontrolovanou osobou dle § 14a zákona o střetu zájmů, jakožto tzv. podpůrným orgánem a plnění povinností s tím souvisejících.
- b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů [dodržování zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), a zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“) při rozhodovací činnosti].
- c) Výkon kontroly přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům ze strany krajských úřadů dle § 129 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

2) Nejčastější zjištění

- a) *Kontrola zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů*
 - Při kontrole zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů byly nejčastěji zjištěny nedostatky v nedodržení zákonné lhůty 15 dnů pro zápis data zahájení či ukončení výkonu funkce dle § 14a odst. 1 zákona o střetu zájmů. Dále byly zjištěny chyby v určení data zahájení či ukončení funkce

veřejného funkcionáře. V některých případech bylo též zjištěno nesprávné rozlišení, kdy veřejní funkcionáři naplňují podmínky podle § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů a jsou tak povinni podávat oznámení do CRO (tedy zda mají být do CRO zapsáni), nebo byl v CRO uveden chybný název vykonávané funkce (např. místo „náměstek hejtmána“ je uveden „člen Rady“).

- Co se týče povinností stanovených v § 14a odst. 3 zákona o střetu zájmů, byly při kontrole zjištěny nedostatky ohledně vyrozumění veřejného funkcionáře o zápisu zahájení či ukončení výkonu funkce spočívající nejčastěji v chybném sdělení o lhůtě pro podání vstupního či výstupního oznámení.

b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů

- Při kontrole přestupkové agendy byly zjištěny nedostatky spočívající v nedodržování zásad správního trestání (zásada vyšetřovací, zásada materiální pravdy) i správního řízení obecně (zásada hospodárnosti a předvídatelnosti). Některá rozhodnutí nebyla řádně odůvodněna, chyběly zejména dostatečné důkazy pro prokázání tvrzené formy zavinění. Chyby byly dále shledány v nedodržení lhůt dle správního řádu či zákona o odpovědnosti za přestupky.
- U kontroly změny příslušnosti ve smyslu § 63 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky byly zjištěny jen drobné nedostatky – např. nesprávný odkaz na právní úpravu. Ve výroku rozhodnutí bylo odkázáno na ustanovení § 131 odst. 4 správního řádu namísto ustanovení § 63 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.
- Při kontrole rozhodnutí vydaných v přezkumném řízení v návaznosti na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 38/17 bylo v některých případech shledáno pochybení v podobě absence zmínky zkoumání dodržení zákonné lhůty pro zahájení řízení i vydání rozhodnutí. V několika případech pak nebyly podmínky pro zahájení přezkumného řízení naplněny – resp. přezkumné řízení bylo s odkazem na výše uvedený nález Ústavního soudu aplikováno na skutkově nepřiléhající případy.

c) Kontrola přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům

- V některých případech bylo zjištěno, že z kontrolních protokolů není patrné, z jakých dokumentů kontrola vycházela. V několika případech bylo též zjištěno, že bylo ke kontrolám vybráno nedostačující množství vzorků z celkového počtu zapsaných osob v CRO v rámci vybraných spisů. Některé kontrolní protokoly neobsahovaly veškeré zjištěné nedostatky.

3) Nejzávažnější zjištění

Ministerstvo spravedlnosti považuje za nejzávažnější zjištění pochybení spočívající v nedůsledném ověřování, zda osoby, které jsou ze strany krajských úřadů (tzv. podpůrných/zapisujících orgánů) zapisovány do CRO, naplňují pro tento zápis podmínky (ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů) popř., zda se jedná o osoby, které

lze identifikovat jako veřejné funkcionáře (nejčastěji veřejné funkcionáře podle § 2 odst. 2 zákona o střetu zájmů). Identifikace veřejných funkcionářů spočívá v ověření dostupných podkladů pro zápis, nelze se spolehnout pouze na tvrzení úředníků či osob samotných. Nesprávný zápis osoby, která není veřejným funkcionářem podle zákona o střetu zájmů nebo osoby, která je veřejným funkcionářem, nicméně nenaplnuje podmínky pro zápis ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o střetu zájmů, může mít vliv na její práva (zásah do práva na soukromí a informační sebeurčení).

Ve vztahu k přestupkové agendě pak je nejzásadnější nedodržování zásad správního trestání (zásada vyšetřovací, zásada materiální pravdy). Rozhodnutí o přestupku a ukládání sankcí představuje významný výkon veřejné moci vůči jednotlivcům a jako takové musí být vázáno zásadou legality, naplňovat všechny zákonné požadavky a být řádně odůvodněno. Je zároveň potřeba, aby krajské úřady posílily svou metodickou činnost ve vztahu k podřízeným přestupkovým orgánům. Ministerstvo spravedlnosti zpracovalo a průběžně aktualizuje řadu metodických nástrojů z oblasti střetu zájmů pro veřejné funkcionáře i orgány veřejné správy, včetně Metodiky pro orgány I. stupně příslušné k projednávání přestupků podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů

4) Uložená opatření k nápravě

a) Kontrola zápisu veřejných funkcionářů do CRO kontrolovanou osobou podle § 14a zákona o střetu zájmů

Bylo uloženo provedení oprav chyb v datech a údajích veřejných funkcionářů. Dále bylo kontrolovaným osobám uloženo zažádat o výmaz osob, které nejsou veřejnými funkcionáři. Napříště bylo uloženo důsledné dodržování zákonných lhůt.

b) Přestupková agenda podle zákona o střetu zájmů

Napříště bylo uloženo důsledné dodržování zásad správního trestání i správního řízení obecně.

c) Kontrola přenesené působnosti ve vztahu k obecním úřadům

Napříště bylo uloženo zkvalitnění protokolů o kontrole tak, aby bylo patrné, co bylo předmětem kontroly a s jakým výsledkem.